

Paučová, Lenka

Recepce Dostojevského románu Zločin a trest v české a slovenské meziválečné literatuře : poetologické paralely

In: *Poetika prózy v česko-slovenských souvislostech : kolektivní monografie*. Pospíšil, Ivo (editor); 1. vydání Brno: Jan Sojnek - Galium, 2016, pp. 135-142

ISBN 978-80-906183-3-6

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.81613>

Access Date: 22. 03. 2025

Version: 20250314

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Lenka Paučová (Brno)

Recepce Dostojevského románu *Zločin a trest* v české a slovenské meziválečné literatuře. Poetologické paralely

Abstrakt

Autorka se v přítomné studii věnuje recepci románu F. M. Dostojevského *Zločin a trest* (1866) v české a slovenské literatuře meziválečného období. Zaměřuje se na dvě díla – román českého prozaika Miloslava Nohejla *Svět nic neví* (1934) a novelu *Za Vyšným mlynom* (1926) slovenského spisovatele Mila Urbana. Zkoumaná díla autorka srovnává na základě jejich žánru, motiviky, konstelace postav, ale také z hlediska incipitu, explicitu a symboliky ukryté v dílech.

Klíčová slova: Dostojevskij, *Zločin a trest*, recepce, Nohejl, Urban, komparativní přístup, motiv, symbolika

Abstract

Reception of the Novel *Crime and Punishment* by F. M. Dostoyevsky in the Czech and Slovak Interwar Prose. Poetological Parallels

The author of the present study deals with the novel by F. M. Dostoyevsky *Crime and Punishment* (1866) and its reception in both Czech and Slovak literature of the interwar period. She pays attention to the novel *The World Knows Nothing* (1934) written by Czech prosaist Miloslav Nohejl and to novella *Behind the Upper Mill* (1926) by Slovak writer Milo Urban. The author compares these works according to their genre, motifs, characters, and also to the incipit, explicit, symbology hidden in works.

Key words: Dostoyevsky, *Crime and Punishment*, reception, Nohejl, Urban, comparative approach, motif, symbology

Pro českou a slovenskou literaturu představovala tvorba F. M. Dostojevského významný zdroj inspirace. Konkrétně meziválečné období nás oslovuje zejména kvůli koexistenci vícero směrů, přístupů a tendencí. V obou našich literaturách přetrvávají tradice realistické a naturalistické prózy, dominujícím směrem se stal expresionismus, v české literatuře se etabloval poetismus; pod vlivem existencialismu autoři uvádějí své hrdiny

do hraniční situace, nacházíme také prvky unanimismu, rozvíjí se psychologizace, na jedné straně se uplatňují lyrizační tendence, na straně druhé vzniká dokumentární a sociálně laděná próza.

Podle slov Františka Kautmana by se v souvislosti s recepcí tvorby F. M. Dostojevského v české literatuře mělo na prvním místě uvádět jméno Egona Hostovského, protože celá jeho tvorba vznikala v dialogu s tvorbou ruského klasika.¹ Konkrétně působení románu *Zločin a trest* se odráží v Hostovského románu *Stežka podél cesty*, ale také v souboru povídek Richarda Weinera *Lítice* a v románu Miloslava Nohejla *Svět nic neví*. Jelikož působení Dostojevského na tvorbu Hostovského již bylo vícekrát traktováno, budeme se věnovat románu Miloslava Nohejla, který srovnáme s novelou *Za Vyšným mlynom* slovenského spisovatele Mila Urbana. Díla budeme zkoumat z hlediska žánru, postav, motivů, syžetu a symboliky.

Miloslav Nohejl (1896–1974) patří mezi méně známé české spisovatele. O jeho tvorbě nacházíme v dějinách české literatury málo zmínek. Společně s E. Hostovským, J. Hejdukem, J. Knapem, B. Kličkou, J. Weisssem a dalšími se řadí do mladší linie psychologické prózy.² Nohejl Dostojevského dílo znal, v jeho románu *Svět nic neví* (1932) se odráží působení románu *Zločin a trest*, můžeme proto mluvit o kontakto- vých vztazích.

Představitel slovenské meziválečné prózy Milo Urban (1904–1982) své setkání s Dostojevským srovnával se sestupem do „*strašidelnej jaskyne, v ktorej čnejú ozrutné priestory, čudné bludiská ľudských duší a osudov*“.³ Ve vztahu spisovatele k Dostojevskému také mluvíme o kontakto- vých vztazích, ale mezi dílem Nohejla a Urbana o typologických souvislostech, protože nevíme přesně, jestli se autoři vzájemně znali. Ve svých dílech Urban uplatňoval prvky expresionismu podobně jako J. Hrušovský, T. J. Gašpar, J. C. Hronský, G. Vámoš a další; svou prózu navíc lyricky tvaroval, využívaje prvky unanimismu.⁴ V jeho novelách *Za Vyšným mlynom* a *Staroba*; v povídkách *V súmraku*, *Svedomie*, *Štefan Koňarčík Chrapek a pánboh* se do popředí dostává mravní problematika: otázka zločinu, viny a trestu, výčitek svědomí, právě prostřednictvím této problematiky má Urban k Dostojevskému velmi blízko. Navíc jeho novela *Za Vyšným mlynom* (1926) ve slovenském kulturním prostředí rezonovala do také míry, že posloužila Eugenu Suchoňovi jako předloha pro libreto k proslulé opeře *Krútnava*.

¹ „*Jméno Hostovského musí být provždy uváděno na předním místě tam, kde se o tomto tématu bude mluvit. Zařazujeme-li pak Hostovského do dějin českého moderního románu, klademe je do proudu tradice románu polyfonického, jejímž zakladatelem je právě F. M. Dostojevskij.*“ KAUTMAN, F. *Polarita našeho věku v díle Egona Hostovského*. Praha: Evropský kulturní klub, 1993, s. 7.

² Autoři *Dějin české literatury* se Nohejlovi věnují jen krátce, v soupise spisovatelů o něm nacházíme několik řádků. Srov. BLAŽIČEK, P. – BRABEC, J. et al. *Dějiny české literatury IV*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 399.

³ ČERVENĀK, A. *Človek v texte*. Nitra: Filozofická fakulta UKF, 2002, s. 118.

⁴ Srov. KASÁČ, Z. – BAGIN, A. *Dějiny slovenskej literatúry III*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984, s. 142–143.

Z žánrového hlediska můžeme na Dostojevského *Zločin a trest* nahlížet jako na román kriminální, společensko-kritický nebo filozofický. V roce 1929 vychází monografie ruského literárního vědce M. M. Bachtina *Problémy tvorby Dostojevského*, později její přepracovaná verze s názvem *Problémy poetiky Dostojevského* (1963). Bachtin označil Dostojevského romány atributem mnohohlasný, polyfonický, protože se jeho hrdinové nepodřizují jednotnému autorskému vědomí, ale právě naopak, jsou rovnoprávní, nezávislí, vystupují jako tvůrci svých idejí: „*Dostojevského hrdina je autoritativny a vyhranený, je považovaný za autora vlastnej závažnej, ideologickej koncepcie [...] akoby hrdina nebol objektom autorského slova, ale plnohodnotným a rovnoprávnym nositeľom vlastného slova.*“⁵

Nohejl rozvíjí žánr románu. Jeho dílo *Svět nic neví*, osciluje mezi románem psychologickým, kriminálním a erotickým. Mohli bychom ho identifikovat jako román psychologický s kriminální zápletkou a prvky erotiky. V jeho románu absentuje úvodní část, skládá se ze dvou částí, pojmenovaných podle ženských postav – *Viola a Jiřina*. Urbanovu novelu můžeme považovat za psychologickou, kvůli baladickým znakům – lyrizaci, symbolice, pošmournému ději a tragickému osudu postav ji Július Pašteka nazývá tragickou baladou.⁶ Novelu tvoří dvanáct částí, což nám z hlediska náboženské symboliky může evokovat dvanáct zastavení.

Motiv zločinu a trestu recipují autoři následovně. U Dostojevského se zločin objevuje už v názvu díla. Přibližně v jedné třetině románu se spisovatel věnuje přípravě vraždy a samotné vraždě, v dalších dvou třetinách knihy ho zajímají důsledky vraždy, výčitky svědomí Raskolnikova a možnost jeho katarze. V názvu Urbanovy novely *Za Vyšným mlynom* se slovo zločin nenachází, autor volil název podle lokality, kde se zločin stal. Nohejl si pro svůj román vybral neobvyklý název *Svět nic neví*, aby tím vyjádřil, že lidé nic nevědí o tom, co se odehrává v člověku, když spáchá zločin. V románu F. M. Dostojevského se prolínají se tři podoby zločinu: Raskolnikov a Svidrigajlov zabíjejí člověka, Marmeladov sám sebe, Soňa svou duši. Nohejlův Tomáš Jakl zabíjí svou manželku, jejíž vraždu dlouho plánuje. Jaklův skutek je motivován penězi, ale jinak než u Raskolnikova. Po vraždě ho víc než výčitky pronásledují přízraky, strach z odhalení, pocity osamocení. Urbanův Ondrej Zimoň zavraždil svého soka v lásce, jeho zločin je zločinem z vášně. Tento zločin ho uvrhl, podobně jako Raskolnikova i Jakla, do vnitřní osamocení, strachu. Všichni hrdinové hledají vysvobození ze samoty, ale jenom Raskolnikov hledá odpuštění a jako jediný z nich nakonec dosahuje katarzi.

Důležitou roli v analyzovaných dílech sehrávají sny. V románu Dostojevského se objevují celkově tři sny Raskolnikova. Každý z nich zajímá v románu své místo a funkci. Slovenský dostojevskolog Andrej Červeňák je považuje za významná psychologická

⁵ BACHTIN, M. *Problémy poetiky románu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973, s. 96.

⁶ Doslov Júliusa Pašteky k Urbanově novele – *Urbanova tragická balada*. In: URBAN, M. *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, s. 95–105.

centra románu, nazývá je „*navigátory katarzie*“⁷. První sen o utýrané kobylce je anticipací budoucího prožívání hrdiny, ve snu se zaktivizoval negativní zážitek z dětství, aby tak hrdinovi zabránil ve vraždě. Sen druhý přichází po vraždě, skládá se ze dvou samostatných snů, variujících na to samé téma, tento sen je symbolem probouzejícího se svědomí Raskolnikova. Až poslední apokalyptický sen otevírá cestu hrdinově katarzi.⁸

Prostřednictvím snu Nohejl vytváří charakteristiku svého hrdiny. Autor nám Tomáše Jakla představuje jako člověka, který se před realitou často utíká ke snům a představám, nejvíc se v nich zabýval otázkou, jak rychle zbohatnout: „*Jednoho dne Tomáš Jakl přestěhoval stůl ke zdi a lehátko na střed pokoje. Obešel je a padl na ně a natáhl hlavu a nohy. Když uvolnil svaly a zavřel oči, vrcholný pocit spokojenosti ho ubezpečil, že měl dobrý nápad. Teprve tady se bude snít! Myšlenky nechťejí být tísněny, uprostřed prostoru se tvoří nejvolnější sen. [...] Tomáš Jakl dobrou polovinu svého volného času proležel a prosnil.*“⁹

Motiv snu využívá také Milo Urban ve své novele jako vyjádření hlasu probouzejícího se svědomí postavy. Ondrej Zimoň měl zvláštní sen: „*Snívalo sa mu, že šiel lesom, zabľudil a dostal sa do borov. Čím ďalej išiel, tým ohromnejšie boli. Čistina, močaristá pôda, z ktorej vyvierali pramienky kalného bahna, ohýbala sa do doliny. [...] Sotva si to uvedomil, zem sa mu začala borit pod nohami. Vykročil, ale čím usilovnejšie kráčal, tým mäkšou sa stávala zem. [...] Bďdnuc sa až po krk v bahne, ukonaný na smrť, dostal sa napokon k stromu. Vystrel ruku, ale – chmatol do prázdna... Stromu nebolo.*“¹⁰ Podvědomí Ondreje Zimoně upozorňuje na to, že tíha skutku by ho mohla přivést k smrti. Ve snu si uvědomuje nutnost přiznání. Zimoňův sen bychom mohli srovnat s druhým snem Raskolnikova. Na rozdíl od Dostojevského hrdiny Urbanův Ondrej Zimoň katarzi nedosahuje.

Z hlediska konstelace postav u Nohejla je ústřední postavou úředník Tomáš Jakl a jeho vztah ke dvěma ženám – Viole a Jiřině. Jakl se ožení s Violou, ale ze strachu o vyžehněné peníze se rozhodne ženu zavraždit. Jako Raskolnikov i Jakl si vraždu pečlivě plánuje, dokonce zabíjí cizí dívku, aby si to „vyzkoušel“. Ke svému činu se pak přizná jenom Jiřině. Přestože v něm Jiřina vzbuzovala důvěru, neřekl jí své pravé jméno, což má v závěru románu tragické důsledky. Postavu Jiřiny můžeme srovnat se Soní Marmeladovou. Obě hrdinky sblížuje právě vrahovo přiznání. Jiřina byla z Tomášova skutku vyděšena, ale zůstala s ním, podobně jako Soňa s Raskolnikovem. Jiřina touží, aby se Tomáš změnil a svůj skutek olítoval, ale na rozdíl od Soni ho nevyzývá, aby se přiznal na policii.¹¹

⁷ ČERVEŇÁK, A. *Dostojevského sny*. Pezinok: Formát, 1999, s. 152.

⁸ *Ibidem*, s. 155–162.

⁹ NOHEJL, M. *Svět nic neví*. Praha: Družstevní práce, 1934, s. 14.

¹⁰ URBAN, M. *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, s. 79–80.

¹¹ PAUČOVÁ, L. *Česká a slovenská inspirace románem F. M. Dostojevského Zločin a trest*. In: *Dialog kultur VIII*. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Gaudeamus, 2015, s. 288.

Urban se zaměřuje především na psychologii vraha po vykonání skutku. Najdeme paralely mezi Raskolnikovem a Ondřejem Zimoněm, mezi Porfirijem Petrovičem a Petrem Štelinou, Soní a Katrenou. Na rozdíl od Raskolnikova Ondřej Zimoň spáchal zločin z vášně, zavraždil svého soka v lásce Jana Štelinu, aby získal Katrenu. Peter Štelina touží zjistit pravdu, kdo je skutečným vrahem jeho syna, podobně jako vyšetřovatel Porfirij Petrovič, který se snaží vypátrat vraha Aljony a její sestry Lizavety. Katrena všechno trpělivě snáší jako Soňa. Ve srovnání s Dostojevským i Nohejlem Urban prózu lyricky tvaruje, využívá paralely s přírodními jevy častokrát ve spojení s anticipacemi.

Z hlediska katarze postavy Ondřeje Zimoně a Tomáše Jakla katarzi nedosahují. Tomáš Jakl neprojevuje lítost, navíc jako vraha ho vůbec neodhalili. V postavě Ondřeje Zimoně lítost také nevidíme. Ve všech zkoumaných dílech autoři zahalili postavy rouškou tajemství. U Nohejla se tajemno projevuje ve vztahu Tomáše Jakla a Jiřiny. Tomáš jí neprozradí své skutečné jméno, Jiřina se nedoví, že Tomáš zemřel, i když o jeho smrti čte v novinách. Urban obklopil tajemnem postavu Ondřeje Zimoně. Na vyjádření tohoto tajemna (neurčitost, pochybnost, nepokoj, výčitky svědomí) autor využívá neurčitá zájmena (něco, cosi): „Čosi strašné sa pohlo v jeho duši.“¹² „Chcel ešte čosi povedať, ale slová sa rozkotúľali a nebolo ich.“¹³ „Čosi sa zaplietlo medzi nich“¹⁴ „Ondrej Zimoň, s Katreninou hlavou na prsiach, zrazu pocítil, že ho čosi páli, preniká mu pod košeľu.“¹⁵ „V jeho podvedomí sa čosi dialo, čosi ním lomcovalo, takže cítil až telesnú bolesť.“¹⁶

Když se podíváme na incipit děl, u Dostojevského pozorujeme Raskolnikova, jak vychází ze svého pokoje, snaží se vyhnout setkání s domácí, protože jí dluží peníze. Ovládají ho pocity hnusu, samoty; ubíjí ho zlá materiální situace, což jakoby anticipovalo přibližující se tragédii. Nohejlův román začíná *in medias res*, Tomáš Jakl a jeho mladší přítel Stach odcházejí z kina, vyprávějí se o filmu. V Urbanově novele tvoří incipit obraz mrtvého Jana Šteliny, jehož tělo najdou za Vyšným mlýnem.

Z hlediska trinaritní struktury sujetu (příprava vraždy, vražda, důsledky vraždy) je Nohejl Dostojevskému mnohem blíže než Urban. Příprava vraždy představuje první část Nohejlůva románu, jak ji pozorujeme u Dostojevského. Jakl si vraždu ženy pečlivě plánuje, dokonce si ji dopředu vyzkouší. Samotnou vraždu na rozdíl od Dostojevského a Nohejla Urban vůbec neopisuje, na začátku se jenom dovíme, že vesničané našli mrtvolu Jana Šteliny za Vyšným mlýnem. Všichni autoři se zaměřují na psychologii vraha, jeho vztah k vnějšmu světu, vnitřní osamocenenost, hlas jeho svědomí. Ve srovnání

¹² URBAN, M. *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, s. 11.

¹³ *Ibidem*, s. 14.

¹⁴ *Ibidem*, s. 26.

¹⁵ *Ibidem*, s. 27.

¹⁶ *Ibidem*, s. 27.

s Dostojevským a Nohejlem Urban nevěnuje pozornost přípravě ani vraždě samotné, ale v celém díle zobrazuje důsledek vraždy.¹⁷

Víc pozornosti bychom chtěli věnovat scéně přiznání. V Dostojevského *Zločinu a trestu* nacházíme celkem tři přiznání Raskolnikova. Poprvé se s vraždou světuje Soni, po druhé se Raskolnikov přiznal na náměstí, ale nikdo mu nevěřil. Své třetí přiznání nakonec učinil na policii v doprovodu Soni. V Urbanově novele nacházíme jenom scénu veřejného přiznání, která se odehrává v hospodě. Ondrej Zimoň si delší dobu uvědomuje tíživost svého skutku, přiznání vnímá jako očištění, zbavení se břemene: „*Stačí jediné slovo a zhodí zo seba tarchu, pochová minulosť, narodí sa znova: čistý, veľký...*“¹⁸ Když se ze svého skutku dozná, lidé mu, podobně jako Raskolnikovovi nevěří. Všichni kromě Petra Šteliny si myslí, že je Zimoň opilý: „– *Nie som ani blázon, ani opitý, – zavolať Zimoň tak, že prekričal všetkých. Jana Štelinu zabil som ja. Prisáhám!*“¹⁹ Uvěří mu, když prozradí místo, kde je ukryta zbraň, a pravý důvod, proč Jana zavraždil. Na rozdíl od Ondreje Zimoně, Nohejlův hrdina Tomáš Jakl se přiznává jenom Jiřině, ne veřejně.²⁰

Když srovnáme explicit děl:

DOSTOJEVSKIJ: „*Ale to už je začátek nové historie, historie poznenáhlého obrozování člověka, v přerodu, poznenáhlého přechodu z jednoho světa do druhého, seznamování s novou, doposud úplně neznámou skutečností. Historie, jež by se mohla stát tématem nového příběhu – náš nynější příběh však skončil.*“²¹

NOHEJL: „*Kvapně tikaly hodinky u její hlavy.*“²²

URBAN: „*Slnko práve zapadalo.*“²³

U Dostojevského se setkáváme s příběhovostí, kde se jeden příběh končí, jiný začíná. U Nohejla představuje explicit obraz Jiřiny, která cestuje za Tomášem Jaklem, ale netuší, že je mrtví, poněvadž nezná jeho skutečné jméno. V rukou drží noviny, poslední, co si přečte je zpráva, že jakýsi Tomáš Jakl byl zastřelen při překračování hranic, pak usne. Poslední větou románu autor vyjadřuje plynutí času, *panta rhei*. Konec je otevřený, my se už nedovíme, jak dlouho Tomáše hledala a jestli se vrátila nebo už nevrátila domů. V Urbanově novele lidi v hospodě zavolají četníky a ti Ondreje

¹⁷ PAUČOVÁ, L. *Česká a slovenská inspirace románem F. M. Dostojevského Zločin a trest*. In: Dialog kultur VIII. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Gaudeamus, 2015, s. 289.

¹⁸ URBAN, M. *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, s. 92.

¹⁹ *Ibidem*, s. 92.

²⁰ PAUČOVÁ, L. *Česká a slovenská inspirace románem F. M. Dostojevského Zločin a trest*. In: Dialog kultur VIII. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Gaudeamus, 2015, s. 290.

²¹ DOSTOJEVSKIJ, F. M. *Zločin a trest*. Frýdek-Místek: Alpress, 2014, s. 499.

²² NOHEJL, M. *Svět nic neví*. Praha: Družstevní práce, 1934, s. 278.

²³ URBAN, M. *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965, s. 94.

odvedou. Poslední větou v díle je obraz zapadajícího slunce a života hrdiny, kterého čekalo možná dlouholeté vězení, možná trest smrti.

U Dostojevského představuje symbolika čísla tři součást jeho poetiky. Trinarita, symbolika čísla tři prochází tematickým, kompozičním i jazykovým plánem nejvýznamnějších románů spisovatele. Jak uvádí Andrej Červeňák, události se dějí s odstupem tří hodin, tří měsíců, třech let; skutky hrdinů se realizují třikrát, na třetí den. Dostojevského tvorba proto jakoby představovala „manifestáciu trinarity“.²⁴ V románu *Zločin a trest* je to trinaritní struktura románu (příprava na zločin, vražda, důsledky), prolínají se tři podoby zločinu (vražda člověka, sebevražda, vražda vlastní duše), tři sny Raskolnikova (o utýrané kobylce, o vraždě lichvářky, apokalyptický sen o trichinách), tři osudy lidí v slepé uličce (Raskolnikov, Marmeladov, Soňa). Raskolnikov zavraždil tři lidi – lichvářku Aljonu, její sestru Lizavetu i nenarozené dítě; Marmeladov sebe a Soňa svou duši.

Trinaritní strukturu románu, jak ji vidíme u Dostojevského (příprava vraždy, vražda, důsledky vraždy), rozvíjí Nohejl. Urban využívá číslo tři na vícerozích místech, číslice tři a její deriváty se v jeho novele opakují asi patnáctkrát. Například, na třetí den měl Jano Štelina pohřeb, četníky přišli až ze třetí vesnice, tři dni vyslyšali lidi. Po svatbě Katrena a Ondrej cítili, jakoby se někdo třetí vetřel mezi ně. Číselná symbolika však není jen projevem návaznosti na poetiku Dostojevského, ale tkví i v samotném žánru. Urbanova novela je svým charakterem blízká baladě, pro tento žánr je číselná symbolika příznačná.

Na závěr

Naši studii bychom ukončili slovy Josefa Hrabáka: „V literárním vývoji jsou díla otvírající novou epochu a jsou díla, která využívají vytvořených prostředků, a tím, že je postupně přetvářejí, pomáhají tuto novou epochu připravit.“²⁵ Hrabák vyslovil tuto myšlenku v souvislostech poněkud jiných, myslel tím českou variantu středověké *Alexandreidy*, která na jedné straně některé motivy přejímá, na druhé straně již obsahovala prvky zábavné prózy.

Když se podíváme na naše meziválečné literatury, tvorba F. M. Dostojevského měla u nás velký ohlas. Motivы viny a trestu recipovali v českém prostředí například Egon Hostovský, Richard Weiner, Miloslav Nohejl; ve slovenském prostředí Ján Hrušovský, Július Barč-Ivan, Milo Urban a další. Nešlo však jen o jednostranné navazování, ale samozřejmě také o kreaci, přizpůsobování poetice expresionismu, českému a slovenskému prostředí. Román Miloslava Nohejla *Svět nic neví* působil na rozvíjení české psychologické prózy, novela Mila Urbana *Za Vyšným mlynom* se stala důležitým uzlovým bodem v rozvíjení lyrizované prózy.

²⁴ Srov. ČERVEŇÁK, A. et al. *Dostojevskij a dnešok*. Nitra: Filozofická fakulta UKF, 2007, s. 31.

²⁵ HRABÁK, J. *Literární komparatistika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976, s. 152.

Literatura

- BACHTIN, Michail Michajlovič: *Problémy poetiky románu*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1973.
- BLAŽÍČEK, Přemysl – BRABEC, Jiří et al.: *Dějiny české literatury IV*. Praha: Victoria Publishing, 1995.
- ČERVENĀK, Andrej: *Človek v texte*. Nitra: Filozofická fakulta UKF, 2002.
- ČERVENĀK, Andrej: *Dostojevského sny*. Pezinok: Formát, 1999.
- ČERVENĀK, Andrej et al.: *Dostojevskij a dnešok*. Nitra: Filozofická fakulta UKF, 2007.
- DOSTOJEVSKĀ, Anna Grigorievna: *Spomienky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1981.
- DOSTOJEVSKIJ, Fjodor Michajlovič: *Zločin a trest*. Frýdek-Místek: Alpress, 2014.
- HRABĀK, Josef: *Literární komparatistika*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.
- KASĀČ, Zdenko – BAGIN, Albín: *Dejiny slovenskej literatúry III. Novšia slovenská literatúra (1918 – 1945)*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984.
- KAUTMAN, František: *Boje o Dostojevského*. Praha: Svět sovětů, 1966.
- KAUTMAN, František: *Dostojevskij: věčný problém člověka*. Praha: Rozmluvy, 1992.
- KAUTMAN, František: *Polarita našeho věku v díle Egona Hostovského*. Praha: Evropský kulturní klub, 1993.
- NOHEJL, Miloslav: *Svět nic neví*. Praha: Družstevní práce, 1934.
- PAUČOVĀ, Lenka: *Česká a slovenská inspirace románem F. M. Dostojevského Zločin a trest*. In: Dialog kultur VIII. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, Gaudeamus, 2015.
- ŠMATLĀK, Stanislav: *Dejiny slovenskej literatúry II*. 3. vyd. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2001.
- URBAN, Milo: *Za Vyšným mlynom*. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965.

PaedDr. Lenka Paučová

Ústav slavistiky

Filozofická fakulta, Masarykova univerzita

Arna Nováka 1, 602 00 Brno – Česká republika

lenka.paucova@mail.muni.cz